

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, Zwolle; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Groshuis, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Kuipers, Amsterdam; Dr C. Lindeloos, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Menma, Groningen; Dr D. Postma, Burgersdorp (Zuid-Afrika); Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijss, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; E. Visser, Arnhem; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielinga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. Dr V. HEPP, Van Broestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

Tot nadere aankondiging is het adres van den Eindredacteur: DUITSCHE KAMPWEG 10, WOLFHEZEN.

INHOUD: Uit de Schrift: Biddend vreezen. (Neh. 2:2b). — Kerkelijk Leven: Reformatie in de prediking. V. In de Donaulanden. VII. — Het Boek van de Week: Een toning verhaal over redactionele correspondentie in het Algem. Weekbl. v. Christendom en Cultuur. — Perschoon. — Boekbespreking enz.

UIT DE SCHRIFT.

Biddend vreezen.

.... Toen vreesde ik gansch zeer.
Nehemia 2:2b.

Er is een vrees die den mensch weerhoudt te belijden.

Daar is het vleesch, dat zwak is, en den mensch weerhoudt getrouw te zijn.

Maar er is ook een beleving, waarbij we vreezen en toch trouw belijden.

Er zijn omstandigheden, waarin we onze kleinheid voelen, en toch groot zijn door ons eerlijk belijden en ons vrijuit spreken.

Dat zijn zeker niet de slechste oogenblikken in het leven.

Nehemia is er een typisch voorbeeld van. Als de koning hem vraagt, waarom zijn aangezicht droevig is, dan vreest hij. Geen wonder.

Onder het regiem van een nogal grillig despotisme is alles mogelijk.

En toch zegt hij, wat hij op 't hart heeft. Hij zegt het beleefd.

Zeker — ook vrouwen hebben vormen te kennen. Hij zegt het echter ook zoó, dat de koning moet voelen, dat zijn woord hem uit 't hart komt.

Ons belijden maakt 't meeste indruk, maakt alleen indruk, wanneer het merkbaar is, dat onze ziel er achter staat, dat onze ziel er in is.

Maar onder dat alles vreesde Nehemia toch. Vanwaar dan zijn sterkte?

Och, hij had gebeden.

En hij vreesde biddend.

In Nehemia wordt ons Nehemia's gebed verhaald.

Daar is duidelijk, dat er een man is, die met zijn zaak, met zijn smart tot God gaat. En hij weet, dat God den bidder hoort.

Wanneer dan straks de koning spreken gaat, zoekt hij geen uitvluchten.

Dan is hij getrouw.

Hij kan niet anders.

Zijn God weet van zijn zaak. Zijn God weet van zijn smart.

Dus zal zijn God hem nu ook nabij zijn.

En hij spreekt vreezend.

Maar hij spreekt.... en.... belijdt.

Wij zijn vaak heel bang.

En dan houden we onzen mond. Ook dan, wanneer we hadden moeten spreken om Gods wille, en wanneer we hadden mogen spreken, wellicht tot onze eigen redding.

Dat komt omdat in onze vrees niet is het onmiddellijk besef van het contact met onzen God. We leven zoo ver van God af vaak. Onze zaak is dikwerf zoo weinig Zijn zaak, voor ons besef, en dit, omdat we weten, dat Zijn zaak al te weinig onze zaak is.

En wanneer dan de vrees komt dan kruipen we weg. Dan vreezen we, omdat we niet biddend geweest zijn, zoó, dat we niet spreken durven.

Wie bidt kan wel bang worden.

Maar in zijn vrees blijft hij een belijder.

En dan wordt het vreezen een gezegend beleving. Want dan zijn wij klein, heel klein, terwijl we onzen God groot maken.

Biddend vreezen, is biddend blij worden.

Het is het vreezen met de vrees van het kind, dat weet, dat vader sterk is, en toch helpen zal.

Zalig wie dien Vader in Christus kent. J. W.

KERKELIJK LEVEN.

Reformatie in de prediking.

V.

Het resultaat van onze enquête. III.

Vóór we een overzicht bieden van de bezwaren, welke tegen de prediking worden ingebracht en van de reformatische wenken, welke worden gegeven, willen we eerst overeenkomstig onze belofte nog enkele brieven of brieffragmenten overnemen.

Wij wenschen zooveel mogelijk aan vertegenwoordigers van onderscheiden categorieën het woord te gunnen.

Zooals te begrijpen is hebben geen predikanten aan onze enquête deelgenomen.

Maar wel eenige aanstaande predikanten.

Luisteren we gaarne ook naar jonge stemmen, niet het minst doen we dat, wanneer het studentenstemmen zijn.

Dit mag zeker wel eigenaardig heeten, dat er bijna geen scherper kritici zijn dan zij, die over eenige jaren zelf den kansel zullen beklimmen.

Hun kritiek heeft een andere waarde dan die van andere gemeentelieden.

Zij leggen erin: zoó hoop ik het niet te doen. In die kritiek schuilt een groote dosis idealisme.

Men sta tegenover dat idealisme niet onbarmhartig.

Straks zal de werkelijkheid hen genoeg naar beneden drukken.

Dan zullen zij de kritiek op zich voelen gericht. Geen hummer, die geen puntige pijl uit zijn vleesch zal moeten trekken.

Hun kritiek zegt, dat het goed willen bij hen is. Dat het goede te doen daar beneden blijft, leeren zij spoedig genoeg.

Maar daarom is het des te interessanter van hun goede voornemens, welke in kritiek op anderen zijn ingekleed, kennis te nemen.

Aan het schrijven van een student aan de Theologische school te Kampen, ontleenen we het volgende:

Na lange aarzeling of het wel raadzaam zou zijn, om, naar aanleiding van Uw artikelen in „De Reformatie“, U ook mijn meening kenbaar te maken, heb ik tenslotte besloten, dit wel te doen, omdat U waarschijnlijk maar weinig antwoorden uit den kring der Geref. Theol. studenten, waartoe ik behoort, hebt ontvangen. Het is U natuurlijk bekend, dat de kritiek van a.s. predikanten, buitengewoon overvloedig is. Het komt vrijwel nooit voor, dat wij zonder kritiek de kerk uitgaan. Dan speelt het „vak“ ons parten. Allerlei brokstukken uit de homeletiek, die op een angstwekkende manier, regel op regel, gebod op gebod stapelt, passen we met meer of minder recht toe op de preek, die we hooren. Dat is de kritiek van ons verstand. Ons hart spreekt dan niet mee. Het is niet het oordeel van onze religieuze persoonlijkheid, dat U bedoelt; die aan serieuze genomen moet worden. Die kritiek, de uiting van onze ziel, is niet gemakkelijk. Onze studentische kritiek is in zekeren zin objectief, gaat buiten onszelf om. Onze kritiek als geloovige is meer subjectief bepaald. Daarbij hangt het niet alleen af van den persoon en hoedanigheid van den prediker, van de preek, maar ook hoe het met ons geestelijk leven gesteld is.

Het lijkt mij een maximum, dat de kritiek des te milder en minder is naarmate men godvruchtiger ter kerk gaat. Menschen, wier ziel begeert is naar het water uit de Fontein des Heils, bekommeren er zich weinig om, of het water des Levens hen geboden wordt in een zilveren schaal of een aarden kruik.

Wij worden dan verkwikt in een lieflijke, oude kerk, bij slecht orgelspel en erbarmelijk gezang en een preek, die voor ons natuurlijk oor, alle bekoring mist. Dan is God in ons hart werkend door Zijn Heiligen Geest.

Als ik zoo iedoren Zondag ter kerk kon gaan, werkelijk begeert naar Gods Heil, zou ik er niet toe kunnen komen kritiek te oefenen. Maar zoo is het niet. En juist, omdat wij zoo vaak niet geestelijk geïnteresseerd in de kerk zitten, omdat er zooveel menschen zijn, wier hart nog nooit door het Woord van God getroffen is, omdat er zooveel menschen zijn, in wier ziel het bij tijden winter is, dor en kaal, daarom durf ik kritiek te oefenen op de preek. Vooral tegenover

die menschen is het noodig, dat de preek, innerlijk en uiterlijk, zoo goed mogelijk zal zijn. Want voor hen is dat van veel meer waarde dan voor degenen, die in vroome zielestemming ter kerke gaan. Door een slechte preek zou het kunnen zijn, dat zij, die rondtasten in het duister, nog verder verdwaalden in den nacht. De verantwoordelijkheid voor het heil der zielen moet er toe dwingen, zoo goed mogelijk te preeken.

Het schijnt mij toe, dat de allereerste voorwaarde voor goede preeken is, vurige liefde tot God en Zijn Woord. Een geloof, dat doet spreken met de bezieling van den Heiligen Geest. Het spijt mij werkelijk, dat ik het zeggen moet, maar ik geloof, dat er velen zijn, die maar weinig liefde en geloof hebben of althans toonen. Er komen ieder jaar weer groote scharen studenten aan de V. U. en de Theol. School. Er is iets verblijdends in, maar toch ook iets, dat onrustig maakt. Komt al die jonge menschen, in het gevoel van geroepen te zijn, menschen van God gezonden, of zijn er ook bij, die het wel een lozend vak vinden theoloog te worden? Er zijn zeer vele beelden. Geen enkele academische studie is zoo gemakkelijk te volgen als de theologische. Zou het niet gewenscht zijn, dat wat meer aandacht geschonken werd aan de vraag naar de beweegredenen, zooals men dat in Kampen uitdrukt. Dat korte gesprekje met een der professoren, geeft echt den indruk, dat er pro forma iets over roeping gevraagd wordt.

De vraag, hoe ik later een goed predikant zal zijn, kan mij soms zoo benauwen, dat ik er geen raad mee weet. En het schijnt wel, alsof velen zich daar geen zorg over maken. Wat ik schrijf, klinkt pharizeesch. Het is niet mijn bedoeling anderen uit de hoogte te beoordeelen.

De eerste voorwaarde voor reformatie in de prediking zou eigenlijk moeten zijn reformatie van de predikers. Dat is natuurlijk niet mogelijk. Daarop is niet door uitwendige middelen in te werken.

Er zijn, dunkt mij, verschillende manieren van preeken.

Er zijn vele dominees, die eerst een stuk exegese met dogmatiek geven en dan de toepassing, meestal in drie stukken: a. „de broeders en zusters, die kennis aan de waarheid hebben“, b. die nog niet zoover zijn, nog in het eerste stadium van bekoming zijn; en c. degenen, die nog niet tot het allereerste begin van geestelijk leven ontwaakt zijn. Dat wordt zoo Zondag aan Zondag herhaald. Dat maakt geen indruk meer, althans op mij niet. Ik weet vrijwel van te voren wat er komt. Men belangstelling daalt plotseling tot het nulpunt, als ik hoor: En zij, mijn broeders en zusters.... dan denk ik: o ja, 'gewone relax'. Dit lijkt mij niet de goede methode. De exegese en dogmatiek staan dan te veel naast de preek, te veel buiten het geestelijk leven. Daardoor krijgt men, dat eigenaardig abstracte, dat het voor veel menschen, vooral jonge menschen, bijna onmogelijk maakt, om houvast aan de preek te krijgen. De preek moet van het begin tot het einde praktisch zijn, concreet. Dat wil voor mij niet zeggen, dat exegese en dogmatiek verdwijnen moeten. Juist door die beide krijgt men pas praktische ideeën, die in een bepaalde preek passen.

Het is mij vaak opgevallen, dat ik zeer vaak het meest heb mogen genieten van de dominees, die z.g. psychologisch preeken....

Het is de roeping van den dominee, om zoo hoog mogelijk te heffen de lichtende lamp van Gods genade: de menschen te trekken tot het Goddelijke licht, weg uit de duisternis van het koninkrijk van Satan. Daarop moet toch, dunkt mij, volken nadruk vallen. Dat komt dunkt mij wel eens wat te weinig tot zijn recht. Het is te veel een toornen tegen de zonde. Soms ook uit de hoogte. Daarom lijkt het mij, al voel ik er ook bezwaren tegen, toch gewenscht, dat de Dominees zich tot de gemeente richten met „wij“ niet met „gij“, dat hij zichzelf inrekenen bij de gemeente.

Natuurlijk mag dat niet zoo worden, dat de dominee zijn eigen geestelijke ervaring op de preekstoel brengt. Maar zoo, dat hij er zelf geestelijk niet buiten staat, zoo dat te menschen dat ook voelen.

Tegenwoordig zijn er vele dominees, die een speciale verbeelding afschaffen. Dit lijkt mij een groot bezwaar. Ik heb dan al bij grote moeite om de preek te volgen en vooral om die te onthouden. Dan zit er te weinig lijn in. Als gymnasiast heb ik wel gekerkt zonder later een gedachte te kunnen reproduceren. Daarom lijkt me een goede verbeelding en onderverbeelding zeer gewenscht.

Een duitisch vriend van mij gaf me als zijn indruk van de Geref. preeken: „Deze preeken konden toch evengood in 1893 of 1900 gehouden zijn“. Daar